

The background of the entire page is a large, soft-focus image of a sunflower. The top right corner features a close-up of the sunflower's center, showing the intricate details of the dark brown disk and the bright yellow florets. The rest of the image is a blurred, warm-toned view of the sunflower's petals and the overall flower structure.

Behoeftonderzoek

Woonvoorziening kwetsbare personen Hengelo

A. Kruize

S. Biesma

B. Bieleman

Woonvoorziening kwetsbare personen Hengelo

Behoeftteonderzoek

Oktober 2011

INTRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Oktober 2011

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: A. Kruize, S. Biesma, B. Bieleman
Opmaak: C. Zimmerman
Omslag: E. Cusiel
Druk: Copy-Copy Groningen
Opdrachtgever: Regionale Instelling voor begeleiding op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn (RIBW) en Tactus Verslavingszorg

ISBN: 978 90 8874 123 4

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Opzet	1
1.2 Woonvorm	2
Hoofdstuk 2 Huidige situatie Hengelo	3
2.1 Avelijn	3
2.2 Humanitas Onder Dak Twente	3
2.3 Jarabee	4
2.4 J.P. van den Bent stichting	4
2.5 Mediant	4
2.6 RIBW	5
2.7 Tactus Verslavingszorg	5
Hoofdstuk 3 Registratiegegevens	6
3.1 Aantallen	6
3.2 Kenmerken	7
Hoofdstuk 4 Potentiële kandidaten	10
4.1 Geregistreerd	10
4.2 Mening betrokkenen	10
Hoofdstuk 5 Conclusie	13

1. INLEIDING

De Regionale Instelling voor Begeleiding op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn (RIBW) en Tactus Verslavingszorg oriënteren zich momenteel, samen met overige partners uit het werkveld, op een kleinschalige woonvoorziening in Hengelo. Zij willen daarom meer inzicht in de behoefte aan een dergelijke woonvoorziening in deze gemeente. Het betreft een woonvoorziening voor kwetsbare personen, zoals dak- en thuislozen met psychiatrische problematiek (en/of verslavingsproblemen) en licht verstandelijk gehandicapten, voor wie zelfstandig wonen (nog) niet mogelijk is. Er is veelal sprake van problemen op sociaal maatschappelijk vlak, mensen hebben moeite met het participeren in de samenleving en hebben behoefte aan 24-uursbegeleiding en -toezicht. Onderzoeksbureau INTRAVAL heeft de opdracht gekregen de behoefte te inventariseren.

Het woonbeleid van Hengelo is vastgelegd in de Nota Woningbehoefte en woningbouwprogramma Gemeente Hengelo 2010-2015-2020, met als uitvoeringsinstrument het woningbouwprogramma. Bij het ontwikkelen van dit programma zijn zowel kwantitatieve als kwalitatieve aspecten van belang. In de genoemde nota speelt ook de behoefte aan wonen en zorg een rol. Tactus Verslavingszorg is bezig met de ontwikkeling van woonvoorzieningen voor (ex)verslaafden in Twente. Meerdere instellingen in Hengelo hebben een aantal cliënten die 24-uur zorg of toezicht nodig hebben in de vorm van beschermd wonen. Hengelo is waarschijnlijk te klein om binnen elke instelling een aparte voorziening voor deze cliënten op te zetten.

1.1 Opzet

Om na te gaan in hoeverre behoefte bestaat aan een woonvoorziening bij de diverse instellingen in Hengelo zijn relevante documenten bestudeerd en zijn de registratiegegevens van de betrokken instellingen verzameld en nader geanalyseerd. Het gaat om bestanden van Humanitas Onder Dak Twente (HODT), Jarabee (T-team), Mediant (bemoeizorg), RIBW en Tactus Verslavingzorg. Er is onder andere nagegaan welk deel van de cliënten in de bestanden gebruik maakt van de huidige (opvang)voorzieningen in Hengelo en omgeving en hun woonsituatie, terwijl eveneens is gekeken hoeveel van de cliënten in een instabiele woonsituatie verkeren en/of dak- of thuisloos zijn.

Daarnaast zijn medewerkers c.q. hulpverleners van betrokken instellingen telefonisch en/of per e-mail gevraagd een inschatting te geven welk deel van hun cliënten c.q. caseload in aanmerking zou kunnen komen voor een verblijf in een woonvoorziening. Daarbij is eveneens ingegaan op aspecten als de eisen waaraan een dergelijke woonvoorziening moet voldoen, de lokalisering en de begeleidingsbehoefte. In totaal is met acht medewerkers van Aveleijn, HODT, Jarabee, J.P. van den Bent stichting, Mediant, RIBW en Tactus Verslavingszorg gesproken.

Leeswijzer

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op enkele kenmerken van woonvoorzieningen voor kwetsbare personen. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de huidige situatie van de omschreven doelgroep en het aanwezige aanbod van de betrokken instellingen in Hengelo. In hoofdstuk 3 wordt aandacht besteed aan de nadere analyses van de registratiegegevens, terwijl in hoofdstuk 4 het aantal potentiële kandidaten voor een woonvoorziening aan bod komt. Daarbij wordt ook ingegaan op de ideeën van

medewerkers van de betrokken instellingen over een woonvoorziening voor kwetsbare personen. In het afsluitende hoofdstuk wordt een kort overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen.

1.2 Woonvorm

Hoewel het nog niet duidelijk is hoe de eventuele woonvoorziening in Hengelo er uit komt te zien, zijn wel enkele algemene kenmerken van woonvoorzieningen voor kwetsbare personen aan te geven. Doorgaans beschikken dergelijke voorzieningen, in verband met het rendabel kunnen exploiteren ervan, over zo'n 24 wooneenheden. Daarmee kunnen de bewoners beschikken over een eigen kamer en sanitaire voorzieningen. Meestal is er sprake van een centrale toegang met een portiersfunctie. Gezien de soms complexe problematiek van de bewoners wordt de aanwezigheid van 24 uur per dag begeleiding aanbevolen. Een dergelijke woonvoorziening kan, gezien de brede doelgroep, worden geëxploiteerd door meerdere partijen.

De woonvoorziening zal in eerste instantie bestemd zijn voor cliënten die al langer bekend zijn bij de hulpverlenende instanties in Hengelo. Het einddoel is het verbeteren van de gezondheid, het welzijn en het welbevinden van de bewoners. Een ander belangrijk doel is het streven naar zelfstandigheid en het bieden van een toekomstperspectief. De begeleiding zal zich voornamelijk richten op het bieden van structuur en regelmaat. De begeleiding let tevens op de leefbaarheid in en rondom de voorziening door het handhaven van de opgestelde huisregels. Daarbij wordt er door de betrokken partijen waarde aan gehecht dat omwonenden en andere belanghebbenden worden betrokken bij het opzetten van de voorziening. Door hen hierbij te betrekken kan het draagvlak voor de (komst van de) voorziening worden vergroot en kunnen eventuele weerstanden in de omgeving worden verkleind.

Omdat het doorgaans gaat om verblijfsplaatsen die op basis van de AWBZ worden gefinancierd, zal voor potentiële cliënten eerst een indicatie worden aangevraagd bij het Centraal Indicatieorgaan Zorg. Als de indicatie is toegekend, wordt de cliënt aangemeld bij de woonvoorziening. Cliënten komen pas op de wachtlijst als ze een intakegesprek hebben gehad. In het intakegesprek wordt ingegaan op de gang van zaken in de woonvoorziening, de huisregels en de persoonlijke aandachtspunten. De toekomstige bewoner moet schriftelijk instemmen met de voorwaarden. Daarnaast kan hij of zij alleen in een woonvoorziening verblijven wanneer hij of zij een uitkering of andere vorm van legale inkomsten heeft. Ook kunnen er cliënten terecht met een ambulante woonbegeleiding-indicatie. Zij huren dan zelf de woning in het complex.

Bestaande woonbegeleiding

RIBW en Tactus Verslavingszorg bieden in Hengelo (en Almelo en Enschede) al ondersteuning en begeleiding aan (verslaafde) cliënten met een woonvraag. Daarnaast biedt ook HODT een vorm van beschermd wonen aan.

Een belangrijk onderdeel van het begeleiden bij wonen is het begeleiden bij werk en dagbesteding. Het doel is het wonen en leven in een (meer) zelfstandige vorm, waarbij ook activiteiten buitenhuis horen. Van de cliënt wordt daarom verwacht dat hij/zij werkt (eventueel als vrijwilliger) of een cursus of opleiding volgt.

2. HUIDIGE SITUATIE HENGELO

De dak- en thuislozen, personen met psychische c.q. psychiatrische problemen en verslaafden, alsmede licht verstandelijk gehandicapten, kunnen in Hengelo van diverse instellingen hulp krijgen. Deze instellingen, die eveneens in de instroom in een woonvoorziening kunnen c.q. willen voorzien, worden hieronder kort besproken. De instellingen werken overigens allemaal in meer of mindere mate samen. De samenwerking wordt over het algemeen als goed beoordeeld door de medewerkers waarmee is gesproken.

2.1 Avelijn

Avelijn is een instelling die hulp biedt aan volwassenen en kinderen met een verstandelijke handicap. De hulp wordt met name geboden op het gebied van wonen en dagbesteding. In Hengelo zijn diverse voorzieningen van Avelijn gevestigd. Zo zijn er vijf woonvormen c.q. appartementencomplexen, wordt dagbesteding geboden en ambulante woonbegeleiding. De cliënten zijn veelal jongeren, waaronder veel licht verstandelijk gehandicapten. De problematiek is divers. Er spelen bijvoorbeeld psychiatrische problemen en soms is er sprake van verslavingsproblemen. Verslaving is geen contra-indicatie.

2.2 Humanitas Onder Dak Twente

In de voorzieningen van Humanitas Onder Dak Twente (HODT) wordt opvang geboden aan (dreigend) daklozen in de vorm van ondersteuning, begeleiding en activering gericht op maatschappelijke participatie. In Hengelo zijn enkele voorzieningen van HODT gevestigd. Het gaat om activiteitencentrum Bij de Toren, het Kansentraject (arbeidsactivering), crisisopvang, een 24 uurswoonvoorziening en ambulante woonbegeleiding.

In het activiteitencentrum Bij de Toren is, in samenwerking met Tactus Verslavingszorg en Mediant, een dagopvang aanwezig voor (verslaafde) dak- en thuislozen. In het pand wordt eveneens uitvoering gegeven aan het Kansentraject. Eind 2008 werd definitief bekend dat het activiteitencentrum Bij de Toren en het pand van het Kansentraject zal worden gesloopt hetgeen zal leiden tot een herhuisvestingsplan.

De 24 uurswoonvoorziening heeft in 2009 onderdak geboden aan 46 personen. Een kwart van deze bewoners is tussen de 20 en 29 jaar. Ongeveer twee vijfde kampt met verslavingsproblemen. In 2009 hebben 280 unieke personen gebruik gemaakt van het activiteitencentrum Bij de Toren. Ruim de helft van hen is tussen de 30 en 60 jaar oud. De problematiek van de cliënten van HODT in Hengelo is divers, ze hebben schulden, problemen op het gebied van huisvesting, verslavings- en psychosociale problemen. Er is een toename te zien van licht verstandelijk gehandicapten, met name in combinatie met verslavings- en gedragsproblemen.

2.3 Jarabee

Jarabee is een organisatie voor ondersteuning, hulp- en dienstverlening aan kinderen, jongeren, hun ouders en iedereen die in zijn werk met hen te maken heeft. In Hengelo is 24-uursbehandeling mogelijk voor 14 tot 18 jarigen, begeleid zelfstandig wonen, dagbehandeling, ambulante hulp en groepstrainingen. Voor opvang wordt verwezen naar Enschede. In Hengelo is ook een Thuislozen team, het zogenoemde T-team, actief.

Jongeren met een licht verstandelijke handicap komen steeds nadrukkelijker in beeld bij Jarabee, terwijl de psychische problematiek steeds zwaarder wordt. Vaak is er sprake van multi-problematiek. Vrijwel alle jongeren die in aanraking komen met Jarabee gebruiken middelen, de mate waarin verschilt echter. Er is veel tijd nodig om de jongeren te kunnen helpen, ze willen zich vaak niet laten diagnosticeren, terwijl er ook geen inzicht in de eigen problemen is.

2.4 J.P. van den Bent stichting

De J.P. van den Bent stichting komt voort uit de Algemene Stichting voor Verpleging en Verzorging van Zwakzinnigen (ASVZ). Deze stichting is in 1964 opgericht om de mogelijkheden voor vakantie en langdurige opvang van wat destijds zwakzinnige kinderen werd genoemd uit te breiden. Thans worden er diverse vormen van dienstverlening geboden aan kinderen en volwassenen met een lichte, ernstige of meervoudige (verstandelijke) beperking. Het aanbod bestaat uit crisisopvang, overbruggingsopvang, logeren, wonen, dagbesteding en trainingen. In Hengelo bevinden zich zeven woonvoorzieningen en drie logeervoorzieningen. Daarnaast wordt er ambulante ondersteuning geboden. Een medewerker geeft aan dat er een explosieve groei is van licht verstandelijk gehandicapten onder de cliënten. Ongeveer 5% van de cliënten is dak- of thuisloos bij aanmelding. Middelengebruik (alcohol, hard- en softdrugs) komt met name voor onder de oudere licht verstandelijk gehandicapten.

2.5 Mediant

Mediant is een organisatie voor geestelijke gezondheidszorg in Twente die behandeling, begeleiding, preventie en ondersteuning biedt aan mensen met psychische of psychiatrische problemen. Het zorgaanbod binnen Mediant is ondergebracht in circuits en centra. Uitgangspunt bij de indeling in de circuits is leeftijd en bij de centra gaat het om specialismen. Zo zijn er centra voor deeltijdbehandeling, psychodiagnostiek en spoedeisende hulp en OGGZ. In Hengelo bevinden zich vier locaties van Mediant: De Bolder (centrum voor persoonlijkheidsproblematiek); De Opmaat (circuit inloop, dagbesteding en arbeid); en Esrein (sociale werkvoorziening); en de Willemstraat (jeugd, volwassenen acute behandeling, ouderen, preventie). Mediant kent tevens een onderdeel 'bemoeizorg'. Hiermee wordt geprobeerd de zogenoemde zorgmijders te bereiken.

2.6 RIBW

De Regionale Instelling voor Begeleiding op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn (RIBW) biedt begeleiding aan mensen met psychiatrische en/of psychosociale problemen die om verschillende redenen niet zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. De RIBW Twente kent verschillende vormen van begeleiding: begeleiding bij zelfstandig wonen; begeleiding bij wonen met verblijf; begeleiding bij dagbesteding, werk en welzijn; ondersteunende begeleiding bij opbouw en onderhoud sociaal netwerk; ondersteunende begeleiding bij financiële zaken; en activerende begeleiding. In Hengelo beschikt de RIBW over 50 reguliere plaatsen en 36 (in heel Twente) voor dubbele diagnose (psychiatrie en verslaving) cliënten (in samenwerking met Tactus Verslavingszorg). De RIBW beschikt over 28 woningen onder andere voor jongeren, verspreid over Hengelo.

Een medewerker van de RIBW constateert dat er een toename is van het aantal asielzoekers onder de aangemelde cliënten, terwijl er ook sprake is van een toenemend aantal jonge moeders met een psychiatrische problematiek. De woonsituatie van de cliënten is divers, slechts een klein deel is dakloos. De meeste cliënten komen binnen vanuit andere instellingen. De problematiek van de cliënten is complexer geworden, er is met name een toename te zien van cliënten met psychiatrische problemen en een licht verstandelijke handicap.

2.7 Tactus Verslavingszorg

Tactus Verslavingszorg is de verslavingszorginstelling in Twente. Tactus richt zich op personen die verslaafd zijn of verslaafd dreigen te raken aan alcohol, drugs, medicijnen, gokken, gamen, eten of een combinatie daarvan. De hulp vindt zowel in een vrijwillig kader plaats als op last van justitie. In Hengelo wordt door Tactus behandeling en begeleiding geboden, alsmede sociale verslavingszorg en dagbesteding (fietsenwerkplaats en groenvoorziening). Aan de sociale verslavingszorg (gericht op chronisch verslaafden) wordt uitvoering gegeven in het activiteitencentrum Bij de Toren. In dit centrum is, in samenwerking met HODT, een dagopvang aanwezig voor (verslaafde) dak- en thuislozen. Op deze locatie wordt tevens verpleegkundige en geneeskundige zorg geboden en medicatie (en methadon) verstrekt, terwijl er van hier uit ook outreachende zorg wordt geboden. De cliënten die bij Bij de Toren komen kampen, naast hun verslavingsproblematiek, vaak ook met sociale problemen en psychische of psychiatrische problematiek. Er wordt dan ook steeds meer samengewerkt met de collega-instellingen.

3. REGISTRATIEGEGEVENS

In dit hoofdstuk worden de aantallen en de kenmerken van de cliënten die geregistreerd staan bij de betrokken instellingen weergegeven.¹ Hiermee ontstaat een beeld van de doelgroep voor een woonvoorziening in brede zin. Daarbij wordt tevens ingegaan op de potentiële bewoners van de woonvoorziening ofwel de cliënten die zich niet in een stabiele woonsituatie bevinden en/of dak- en thuisloos zijn. Er wordt bij de kandidaten voor een woonvoorziening uitgegaan van de volgende categorieën cliënten: personen die een zwervend bestaan leiden; personen die tien nachten of meer hebben doorgebracht in opvangvoorzieningen; personen waarvan de woonsituatie wisselend is; of personen die verblijven bij familie of vrienden. Onderdak bij familie of vrienden is immers vaak tijdelijk en onzeker.

3.1 Aantallen

Hieronder worden per instelling waarvan de registratiegegevens beschikbaar zijn aangegeven hoeveel cliënten de verschillende onderdelen binnen deze instellingen in 2010 hebben bereikt.

Humanitas Onder Dak Twente

In 2010 hebben 309 cliënten contact gehad met HODT in Hengelo. Het zijn voornamelijk mannen die contact hebben gehad met HODT (78%). Daarnaast valt het grootste deel van de cliënten in de leeftijdscategorie 40-59 jaar (29%), gevolgd door de leeftijdscategorie 30-39 jaar (25%). De gemiddelde leeftijd is 36 jaar.

Jarabee (T-team)

In 2010 zijn bij Jarabee (T-team Hengelo) 32 cliënten geregistreerd. Het gaat hierbij om 20 mannen (63%) en 12 vrouwen (37%). De gemiddelde leeftijd van deze cliënten is 21 jaar. Van een derde van de cliënten (34%) is niet geregistreerd uit welke gemeente zij oorspronkelijk afkomstig zijn. De helft (50%) van de cliënten komt uit de gemeente Hengelo. Andere gemeenten waar cliënten vandaan komen zijn Enschede (13%) en Losser (3%).

Mediant (bemoeizorg)

Bij de afdeling bemoeizorg van Mediant zijn in 2010 in totaal 93 cliënten uit Hengelo geregistreerd. Het gaat hierbij voornamelijk om mannelijk cliënten (53%). Bijna één derde (29%) van deze cliënten behoort tot de leeftijdscategorie 20-29 jaar, de gemiddelde leeftijd ligt op 37 jaar.

RIBW

Bij de RIBW zijn in 2010 in totaal 171 cliënten woonachtig in Hengelo geregistreerd. Het grootste deel van deze cliënten is man (60%). Daarnaast behoort drie tiende (30%) van de cliënten tot de leeftijdscategorie 40-59 jaar, terwijl de gemiddelde leeftijd 41 jaar bedraagt. Meer dan de helft (57%) van de cliënten krijgt ambulante woonbegeleiding van de RIBW, terwijl een derde (33%) van de cliënten beschermd wonen. De overige cliënten staan geregistreerd bij het project Twente Huren met Begeleiding (4%) of Twente Trajectbegeleiding (6%).

---

¹ Van de J.P. van den Bent stichting en Aveleijn zijn geen registratiegegevens beschikbaar.

Tactus Verslavingzorg

In 2010 hebben in totaal 152 cliënten afkomstig uit Hengelo contact gehad met de afdeling sociale verslavingszorg van Tactus Verslavingszorg vanwege hun drugsgebruik (64) of alcoholgebruik (88).

De 64 drugsgebruikers zijn bij Tactus Verslavingszorg (afdeling sociale verslavingszorg) bekend als problematisch gebruiker van heroïne of cocaïne. Het gaat met name om mannen (75%). Ruim de helft (52%) van deze cliënten behoort tot de leeftijdscategorie 40-59 jaar, de gemiddelde leeftijd ligt op 40 jaar.

In 2010 hebben 88 unieke personen woonachtig in Hengelo op enig moment ingeschreven gestaan als problematisch gebruiker van alcohol bij de afdeling sociale verslavingszorg van Tactus verslavingszorg. Het merendeel (59%) van deze cliënten is man. Daarnaast behoort ruim twee derde (69%) van de cliënten tot de leeftijdscategorie 40-59 jaar, de gemiddelde leeftijd ligt op 45 jaar.

3.2 Kenmerken

De cliënten die geregistreerd staan bij de verschillende betrokken instellingen zijn samengevoegd tot één bestand. Op deze manier kunnen cliënten die bij twee of meer instellingen zijn geregistreerd worden achterhaald, zodat dubbeltellingen worden voorkomen. De samenvoeging levert een bestand op met 682 unieke cliënten. In deze paragraaf worden de kenmerken van de cliënten beschreven, waaronder de woonsituatie zodat duidelijk wordt hoeveel van de cliënten in een instabiele woonsituatie verkeren en/of dakloos zijn.

Geslacht

Van de 682 cliënten is twee derde (463; 68%) man.

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de 682 cliënten is 38 jaar. De meeste cliënten (33%) vallen in de leeftijdscategorie 40-59 jaar. Deze categorie wordt met bijna een kwart (24%) gevolgd door de leeftijdscategorie 20-29 jaar en met een vijfde (20%) door de categorie 30-39 jaar (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Overzicht leeftijdscategorieën cliënten betrokken instellingen, 2010

Leeftijdscategorie	N	%
12-19 jaar	52	8
20-29 jaar	163	24
30-39 jaar	137	20
40-59 jaar	228	33
60 jaar of ouder	56	8
Onbekend	46	7
Totaal	682	100

Woonsituatie

In het totale bestand met registratiegegevens van de verschillende betrokken instellingen zijn van 292 cliënten geen gegevens over de woonsituatie opgenomen (tabel 3.2). Van 305 personen (45%) is bekend dat zij een eigen huur- of koophuis hebben, terwijl bij 47 personen (7%) staat aangegeven dat zij zwervend of dakloos zijn. Dit betreffen voornamelijk cliënten van het T-team. In totaal verblijven negen personen (1%) in hun ouderlijk huis. De negen cliënten (1%) die bij familie of vrienden wonen, staan

voornamelijk ingeschreven bij Tactus Verslavingszorg. Daarnaast wonen zeven personen (1%) in een tehuis voor dak- en thuislozen of een sociaal pension. Zij zijn vooral bij HODT en Tactus Verslavingszorg bekend als cliënt. In totaal hebben 63 cliënten een instabiele woonsituatie hebben: 47 leiden een zwervend bestaan; negen wonen bij familie of vrienden; en zeven verblijven in een opvangvoorziening.

Tabel 3.2 Overzicht woonsituatie cliënten betrokken instellingen, 2010

Woonsituatie	N	%
Eigen woonruimte	305	45
Zwervend/dakloos	47	7
Ouderlijk huis	9	1
Op kamers	7	1
Bij familie of vrienden	9	1
Tehuis voor dak- en thuislozen/sociaal pension	7	1
Anders	6	1
Onbekend	292	43
Totaal	682	100

Problematiek

Alleen van de cliënten van Tactus Verslavingszorg is met zekerheid te zeggen dat zij een verslavingsprobleem hebben. Het gaat om 64 drugsverslaafden en 88 alcoholverslaafden. Daarnaast blijkt uit de beschikbare registraties dat bij 89 andere cliënten in één van de bestanden is aangegeven dat zij een verslaving hebben. In totaal gaat het dus om 241 verslaafden (tabel 3.3)

In totaal staan van 300 cliënten problemen geregistreerd. Bij het merendeel van de cliënten (267; 89%) is sprake van één specifiek probleem, terwijl andere cliënten worden gekenmerkt door meerdere problemen. In tabel 3.3 is een overzicht te vinden van de soort problematiek en de aantallen cliënten.

Tabel 3.3 Overzicht overige problematiek cliënten betrokken instellingen, 2010

Problematiek	N	%
Psychische problemen	64	21
<ul style="list-style-type: none"> • <i>in combinatie met verslaving</i> • <i>in combinatie met verstandelijke handicap</i> • <i>in combinatie met financiële problemen</i> • <i>in combinatie met huiselijk geweld</i> • <i>in combinatie met sociaal maatschappelijke problemen</i> • <i>in combinatie met verslaving en huiselijk geweld</i> 	14 6 5 3 1 1	
Verslaving	241	80
<ul style="list-style-type: none"> • <i>in combinatie met psychische problemen</i> • <i>in combinatie met financiële problemen</i> • <i>in combinatie met psychische problemen en huiselijk geweld</i> 	14 13 1	
Financiële problemen	25	8
<ul style="list-style-type: none"> • <i>in combinatie met verslaving</i> • <i>in combinatie met psychische problemen</i> 	13 5	
Sociaal maatschappelijke problemen	11	4
<ul style="list-style-type: none"> • <i>in combinatie met psychische problemen</i> 	1	
Huiselijk geweld	5	2
<ul style="list-style-type: none"> • <i>in combinatie met psychische problemen</i> • <i>in combinatie met psychische problemen en verslaving</i> 	3 1	
Verstandelijke handicap	6	2
Overig	1	0

Van de 300 cliënten hebben 64 personen psychische problemen (21%). Hiervan hebben 14 deze problemen in combinatie met verslaving, zes in combinatie met een verstandelijke handicap en vijf personen in combinatie met financiële problemen. Het hebben van financiële problemen komt bij 25 cliënten (8%) voor. Dertien van deze 25 personen hebben daarnaast ook verslavingsproblemen, terwijl vijf psychische problemen hebben. Problematiek met betrekking tot huiselijk geweld komt bij vijf cliënten (2%) voor. Bij vier van deze cliënten is er sprake van een combinatie met psychische problemen, één persoon kampt daarnaast nog met problemen op het gebied van verslaving.

4. POTENTIËLE KANDIDATEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aantal potentiële kandidaten voor een woonvoorziening in Hengelo. Allereerst wordt dit aantal bepaald aan de hand van de registraties over het jaar 2010. Vervolgens wordt gekeken naar de mening van de medewerkers c.q. hulpverleners van de verschillende instellingen waarmee een gesprek heeft plaatsgevonden.

4.1 Geregistreerd

Zoals in het voorgaande hoofdstuk al is aangegeven wordt bij de kandidaten voor een woonvoorziening uitgegaan van de volgende categorieën cliënten: personen die een zwervend bestaan leiden; personen die tien nachten of meer hebben doorgebracht in opvangvoorzieningen; personen waarvan de woonsituatie wisselend is; of personen die verblijven bij familie of vrienden. Uitgaande van deze veronderstellingen komen 63 cliënten in aanmerking voor een plek in een woonvoorziening. Het gaat hierbij om 47 personen die een zwervend of dakloos bestaan leiden (met name jongeren die bekend zijn bij het T-team), negen die wonen bij familie of vrienden (voornamelijk cliënten van Tactus) en zeven personen die in een voor tehuis dak- en thuislozen of sociaal pension wonen (cliënten van HODT en Tactus).

4.2 Mening betrokkenen

Hieronder wordt ingegaan op de mening van de betrokken medewerkers waarmee is gesproken over de behoefte aan een woonvoorziening voor kwetsbare personen in Hengelo. Tevens wordt aandacht besteed aan de ideeën over de vormgeving van een eventuele woonvoorziening.

Aantal

Naast de informatie uit de registratiegegevens zijn medewerkers van de betrokken instellingen gevraagd hun mening te geven over hoeveel van hun cliënten in aanmerking zouden kunnen komen voor een woonvoorziening voor kwetsbare personen. Niet alle respondenten konden een concreet aantal noemen, mede vanwege het feit dat nog niet duidelijk is voor welke doelgroep de woonvoorziening zal zijn. Uit de gesprekken komen de volgende aantallen naar voren:

- Jarabee: circa 15
- J.P. van den Bent stichting: circa 6 tot 7
- RIBW: circa 5
- Tactus Verslavingszorg: circa 5 tot 8

Rekening houdend met een geringe overlap tussen de genoemde aantallen, komen minimaal zo'n 25 personen volgens deze respondenten in aanmerking voor een plek in een woonvoorziening. De overige respondenten geven aan dat er zeker behoefte is aan een woonvoorziening, ook al kunnen zij geen aantallen noemen. Enkele zijn van mening dat de vraag in ieder geval het aanbod overtreft. Zo geeft Aveleijn aan dat er meerdere personen op de wachtlijst staan. Ook wordt door respondenten aangegeven dat niet alle potentiële kandidaten van zichzelf zullen vinden dat zij hulp nodig zijn, hoewel ze wellicht beter af zijn in een woonvoorziening.

Kenmerken

Met name voor personen met een alcoholverslaving of voor personen met een kwetsbaarheid voor het ontwikkelen van een verslaving bij onvoldoende begeleiding en stabiliteit wordt een woonvoorziening gemist, terwijl ook personen met een dubbele diagnose (psychiatrische problemen en verslaving of licht verstandelijke beperking en verslaving) momenteel veelal buiten de boot vallen. Daarnaast betreft het personen voor wie de woonsituatie momenteel een probleem vormt en gebaat zijn bij woonbescherming of hulp bij het voeren van een huishouding. Het gaat om kwetsbare personen met meerdere problemen. Zo wordt aangegeven dat er aan een woonvoorziening waar alleen licht verstandelijk gehandicapten zouden kunnen wonen geen behoefte is, hoewel het aantal licht verstandelijk gehandicapten binnen de betrokken instellingen wel duidelijk toeneemt. Meerdere respondenten geven aan dat er vooral een woonvoorziening waar ook jongeren kunnen wonen wordt gemist. De potentiële kandidaten zullen dan ook vooral tussen de 18 en 30 zijn. Anderzijds wordt ook opgemerkt dat er een groep ouderen is die meer begeleiding nodig heeft dan in de huidige situatie het geval is. Het gaat hierbij zowel om personen die al jarenlang verslaafd zijn (geweest) als personen met een psychiatrische problematiek.

Gewenste woonvoorziening

De eventuele woonvoorziening voor kwetsbare personen in Hengelo zou over een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte moeten beschikken, waar ook gezamenlijk gegeten kan worden. Er wordt namelijk opgemerkt dat de potentiële bewoners vaak eenzaam zijn. Ook zou er een portier moeten zijn die toezicht houdt en zo nodig hulp in kan roepen van begeleiders. Dit neemt niet weg dat individuele woonruimten met een eigen ingang daarbinnen wel de voorkeur geniet. Door enkele respondenten wordt opgemerkt dat het beter is om twee of drie kleinschalige woonvoorzieningen te creëren dan één grote. Op deze wijze kunnen doelgroepen van elkaar worden gescheiden (bijvoorbeeld geen chronisch verslaafden en jonge licht verstandelijk gehandicapten bij elkaar), terwijl de woonomgeving dan ook meer rust en stabiliteit brengt. Gewaarschuwd wordt voor een negatieve onderlinge beïnvloeding wanneer te veel bewoners met een verschillende problematiek bij elkaar worden geplaatst, terwijl anderen hier juist kansen zien.

Dagbesteding

Een deel van de potentiële kandidaten heeft al dagbesteding. Er wordt ook wisselend gedacht over het al dan niet verplicht laten deelnemen aan dagbesteding door bewoners. De mogelijkheden tot dagbesteding zijn in Hengelo overigens voldoende aanwezig volgens de respondenten. Wel wordt opgemerkt dat het bieden van structuur belangrijk is, terwijl het medeverantwoordelijk stellen van de bewoners voor het onderhoud en schoonmaken van de woonvoorziening en directe omgeving ook als optie wordt genoemd.

Verslaving

De woonvoorziening is niet bedoeld voor verslaafden die actief gebruiken, maar wel voor ex-verslaafden en personen die kwetsbaar zijn voor het ontwikkelen van een verslaving (bijvoorbeeld licht verstandelijk gehandicapten). Middelengebruik zou alleen onder voorwaarden moeten worden toegestaan. Bij licht verstandelijk gehandicapten zou het goed zijn om direct in te springen op hulpvragen, aangezien het in de aard van hun problematiek ligt dat zij direct hulp willen bij eventuele problemen. Daarnaast zijn ze heel gevoelig voor het ontwikkelen van een verslaving als in hun directe omgeving middelen worden gebruikt.

Locatie

Over de locatie wordt opgemerkt dat er al meerdere voorzieningen zijn in Hengelo, waardoor het goed zou zijn met een eventuele nieuwe voorziening rekening te houden met een evenwichtige spreiding over de stad. Daarbij is het wel van belang dat de

woonvoorziening in de buurt van winkels ligt, terwijl het niet in een te 'nette' of rustige buurt zou moeten worden gevestigd.

5. CONCLUSIE

De inventarisatie van de behoefte aan een woonvoorziening voor kwetsbare personen in Hengelo laat zien dat er volgens de registratiegegevens van de verschillende betrokken instellingen zo'n 60 personen voor een dergelijke voorziening in aanmerking zouden kunnen komen. Dit is 10% van het totale aantal geregistreerde cliënten. Om meer duidelijkheid te krijgen over de daadwerkelijke situatie en behoefte van deze personen zelf, zouden zij individueel beoordeeld en bevraagd moeten worden. Er kan met andere woorden op basis van de beschikbare gegevens niet worden geconcludeerd dat op dit moment 60 personen in een woonvoorziening zouden willen wonen.

Het aantal door de medewerkers genoemde potentiële kandidaten ligt met 30 tot 40 lager dan het aantal dat uit de registratiebestanden naar voren komt. Hierbij moet worden opgemerkt dat niet alle gesproken medewerkers aantallen konden noemen, het aantal ligt dus waarschijnlijk hoger. Daarnaast is niet naar individuele persoonsgegevens van de genoemde potentiële kandidaten gevraagd. Het is met andere woorden mogelijk dat meerdere medewerkers dezelfde cliënten op het oog hebben, waardoor het totale aantal geringer is. Tot slot is het door de mix van cliënten uit verschillende doelgroepen en instellingen die in aanmerking komen voor een plek in de woonvoorziening voor de gesproken medewerkers erg lastig om aantallen te noemen.

De door de medewerkers genoemde kenmerken van potentiële kandidaten zijn divers. Zo worden zowel jongeren als ouderen genoemd, personen met een verslavingsproblematiek, psychiatrische problemen en licht verstandelijke handicaps. Daarbij wordt door meerdere respondenten gewezen op de risico's van het samenvoegen van deze doelgroepen onder één dak, het kan echter ook worden gezien als een uitdaging. Meerdere respondenten geven aan dat voor de beoogde doelgroepen kleinschalige woonvoorzieningen (drie tot vijf personen per woning) wenselijker zijn dan een grote(re) voorziening.

Al met al is niet eenduidig te zeggen dat er in Hengelo behoefte is aan een woonvoorziening voor zo'n 24 personen. Wel is duidelijk dat er in Hengelo wel degelijk cliënten van instellingen zijn die baat zouden hebben bij een vorm van begeleid en beschermd (groeps)wonen. Verder is gezien de onderliggende inventarisatie, waaruit met name een diversiteit van kenmerken van de potentiële kandidaten blijkt, het creëren van een aanbod op maat erg belangrijk. Binnen de op te zetten woonvoorziening zouden dan ook meerdere instellingen actief moeten zijn.

